

Πως ο τραμπισμός κέρδισε και την Κολομβία

Οι προεδρικές εκλογές της Κυριακής στην Κολομβία έδωσαν τη νίκη οριακά στον ακροδεξιό Τραμπικό υποψήφιο, Abelardo de la Espriella (Αμπελάρδο ντε λα Εσπριέγια). Η επαλήθευση της καταμέτρησης δεν αναμένεται να ανατρέψει το τελικό αποτέλεσμα - ένα αποτέλεσμα, ταυτόχρονα, ιστορικά υψηλό για τον υποψήφιο της Αριστεράς, Iván Cerdas (Ιβάν Σεπέδα).

Τον Cerdas ψήφισαν 12,7 εκατομμύρια Κολομβιάνες και Κολομβιάνοι, που στηρίζουν το πρόγραμμα ριζικών μεταρρυθμίσεων που ξεκίνησε ο πρόεδρος Gustavo Petro (Γκουστάβο Πέτρο) - ποσοστό 48,70%. Από την άλλη, 12,95 εκατομμύρια (49,65%) προτίμησαν τον de la Espriella, όχι γιατί τους έπεισε με κάποιο πρόγραμμα, αλλά κυρίως για να ανακόψουν το ενδεχόμενο μιας δεύτερης τετραετίας με αριστερό Πρόεδρο.

Μια κοινωνία χωρισμένη ακριβώς στα δύο, όπως συμβαίνει σήμερα και σε άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής. Μέσα σε μια παγκόσμια συγκυρία που χαρακτηρίζεται από την τάση στροφής προς ακροδεξιούς, δήθεν αντισυστημικούς, όσο και τοξικούς εκφραστές του ίδιου πάντα αφηγήματος (πατρίς - θρησκεία - οικογένεια, με έμφαση στην ασφάλεια και την εσωτερική "σταθερότητα"), παράγοντες όπως ο φόβος, οι εκβιασμοί και οι απειλές εντός και εκτός της χώρας, η προπαγάνδα των μέσων ενημέρωσης και η χειραγώγηση μέσω των αλγορίθμων στις κοινωνικές πλατφόρμες, υπήρξαν μερικοί από τους βασικούς παράγοντες που διαμόρφωσαν το αποτέλεσμα. Εννοείται και η "αγορά ψήφων" από ισχυρά οικογενειακά τζάκια, που ράβουν και δένουν σε ορισμένες περιοχές μέσα από ένα ευρύτατο πλέγμα πελατειακών σχέσεων. Αυτά είναι λίγο - πολύ γνωστά.

Από την άλλη όμως, εκτός από τα χοντροκομμένα επιχειρήματα της σωτηρίας της χώρας από τον κομμουνισμό, που πάντα βρίσκουν ευήκοα ώτα (ο Cerdas είναι γιος δολοφονημένου κομμουνιστή ηγέτη και συμμετείχε ενεργά στις διαπραγματεύσεις στην Αβάνα που οδήγησαν στη συμφωνία και τον αφοπλισμό των FARC το 2016), υπήρξαν σοβαρές αδυναμίες και αστοχίες στα τέσσερα χρόνια διακυβέρνησης του Petro, που έπαιξαν επίσης ρόλο σε ένα τόσο οριακό αποτέλεσμα. Και αυτά χρεώθηκαν και στον Cerdas, ως συνεχιστή του Petro και του προγράμματος μεταρρυθμίσεων.

Ως πιο κρίσιμα, θεωρώ πως είναι τα εξής:

(α) Η εμμονή του Petro για Συνταγματική αναθεώρηση (που δεν επέτρεψε καμία συμμαχία με τις δυνάμεις του Κέντρου), όταν μάλιστα ήταν ηλίου φαεινότερο ότι δεν θα είχε καμία πιθανότητα επιτυχίας στο Κογκρέσο, όπου οι δυνάμεις του αριστερού Pacto Histórico είναι μειοψηφία.

(β) Η αποτυχία (πλην ελαχίστων εξαιρέσεων) της Paz Total, δηλαδή της προσπάθειάς διαπραγματεύσεων και υπογραφής συμφωνιών ειρήνης με όλες τις ένοπλες ομάδες που εξακολουθούν να δρουν σε μια σειρά περιοχών της υπαίθρου (από το οργανωμένο έγκλημα της διακίνησης ναρκωτικών, μέχρι τα απομεινάρια των πρώην FARC, των παραστρατιωτικών ή μέτωπα του ELN - όλοι σε ανταγωνισμό μεταξύ τους για τον έλεγχο του ναρκοεμπορίου, των παράνομων εξορύξεων χρυσού και του λαθρεμπορίου).

(γ) Η αποτυχημένη προσπάθεια μεταρρύθμισης του συστήματος υγείας, η οποία, αφού υπονομεύτηκε συστηματικά από την ολιγαρχία και τις φαρμακοβιομηχανίες, δεν πέρασε στο Κογκρέσο (Γερουσία και Βουλή των Αντιπροσώπων). Αντί αυτού, ο Petro επιχείρησε να την εφαρμόσει με προεδρικά διατάγματα. Στην ολη προσπάθεια υπήρξαν λάθη και φαινόμενα διαφθοράς, και το σύστημα υγείας κατέληξε να βρίσκεται σήμερα σε πολύ προβληματική κατάσταση.

Όλα τα παραπάνω, βεβαίως, δεν αφαιρούν την τεράστια σημασία που σήμαναν για την Κολομβία τα τέσσερα χρόνια της διακυβέρνησης Petro, με μια πολιτική που έβαλε για πρώτη φορά στο προσκήνιο την "άλλη", ξεχασμένη Κολομβία του μόχθου και της εγκατάλειψης, που προσπάθησε να χτυπήσει τις τεράστιες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, που στο διεθνές επίπεδο στάθηκε απέναντι στις απειλές και επεμβάσεις της κυβέρνησης Τραμπ, σταθερά απέναντι στη γενοκτονία των Παλαιστινίων και στο κράτος του Ισραήλ, ενάντια στα συμφέροντα των εξορυκτικών βιομηχανιών και υπέρμαχος μέτρων για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης κλπ. Όμως, σε ένα τόσο πολωτικό κλίμα, με πανίσχυρη ολιγαρχία να δυναμιτίζει τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες και να εκβιάζει, και με τις ΗΠΑ φόβητρο, η ανάγκη συμμαχιών με δυνάμεις του Κέντρου ήταν το τσικ που έλλειψε για να γύρει η πλάστιγγα πάλι αριστερά. Και σε αυτό έπαιξαν ρόλο λανθασμένες επιλογές προσώπων, καθώς και φαινόμενα κακοδιοίκησης και διαφθοράς.

Η επόμενη μέρα των εκλογών βρίσκει τη χώρα πάντα διαιρεμένη στα δύο και βαθιά διχασμένη.

Κέρδισε αλλά δεν μπορεί να πανηγυρίζει, όσο θα ήθελε, η δεξιά και ακροδεξιά, που είχε όλο τον οικονομικό και επικοινωνιακό μηχανισμό με το μέρος της, και που οι τελευταίες δημοσκοπήσεις την έφεραν μπροστά με 3 έως και 8 μονάδες. Δεν ξεμπερδεψε με την αριστερά, όπως ήλπιζε - "θα τους ξεκοιλιάσω", διαμήνυε δημόσια ο de la Espriella, και οι οπαδοί του επαναλαμβάνουν το παραληρηματικό του λεξιλόγιο μίσους και ρεβανσισμού.

Έχασε αλλά δεν θρηνεί η αριστερά, που παραμένει δυνατή όσο ποτέ, ενωμένη (όλα τα κόμματα και κινήματα γύρω από τον Cepeda και την Aida Quilcue, υποψήφια για την αντιπροεδρία), συσπειρωμένη γύρω από ένα πρόγραμμα ριζικών μεταρρυθμίσεων και αποφασισμένη να το υπερασπιστεί τόσο στο Κογκρέσο (όπου είναι πρώτη δύναμη από τον περασμένο Μάρτη, αν και μειοψηφία πάντα) όσο και με μαζικές κινητοποιήσεις. Η δύναμή της έχει ξεχωριστό βάρος μέσα στη νεολαία, τις ιθαγενείς και αφροκολομβιάνικες κοινότητες, τα οικολογικά και φεμινιστικά κινήματα, και όλους όσους ζουν και αντιστέκονται στις περιοχές της ξεχασμένης Κολομβίας.

Για το άλλο μισό, που για μια σειρά λόγους, τάχθηκε με την πιο τοξική πλευρά της ιστορίας, ο

Cepeda ζήτησε ηρεμία και αυτοσυγκράτηση από τους οπαδούς του. Γιατί γνωρίζει από πρώτο χέρι ότι ο κίνδυνος προβοκάτσιας και βίαιων συγκρούσεων είναι υπαρκτός και βούτυρο στο ψωμί της φασιστοειδούς καταστολής που караδοκεί να αναλάβει δράση.